

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 829/2014-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Frederikou Birkovou, Štúrova 27, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 173/2007, za účasti Okresného súdu Košice II a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 173/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 173/2007 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet advokátky JUDr. Frederiky Birkovej, Štúrova 27, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 173/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je navrhovateľkou v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 41 C 173/2007, v ktorom sa domáha vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva.

Sťažovateľka zastáva názor, že v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo v dôsledku jeho neefektívnej činnosti k porušeniu ňou označených práv, a preto podala

ústavnému súdu sťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením svojich práv odôvodňuje takto:

„Sťažovateľka si svoje právo na rozhodnutie vo veci uplatňuje už od 13. 12. 2007, teda takmer sedem rokov, kedy bol podaný návrh na začatie konania. Predmetné konanie má pre ňu zásadný význam, nakoľko prietahmi v konaní dochádza nielen k znemožneniu užívania väčšiny majetku patriaceho do BSM, ktorú si ponechal odporca: úspory, chalupu, auto, ale hlavne k pokračovaniu psychického nátlaku odporcu prostredníctvom detí, čo odporca robí už od svojho rozhodnutia ukončiť ich manželstvo. Zdlhavosť konania napomáha plánom odporcu sťažovateľku od jej detí izolovať a trvalo narušiť ich vzťahy, čo sťažovateľku poškodzuje a takéto konanie súdu sťažovateľka pociťuje ako nápomocné k pokračovaniu psychického nátlaku odporcom.

Napriek doterajšej dĺžke konania takmer sedem rokov vo veci nielenže nebolo právoplatne rozhodnuté ani na prvom stupni, ale súd doposiaľ nezistil ani skutkový stav. Sťažovateľka je toho názoru, že väčšina pojednávaní v konaní o vypořádanie BSM bolo neefektívnych a formálnych, a podľa jej názoru neexistuje skutočnosť, ktorá by mohla ospravedlniť to, že konanie trvá takmer sedem rokov a súd ešte ani nezistil skutočný stav veci. Tento postup súdu je podľa sťažovateľky v súlade so záujmami odporcu, avšak ju poškodzuje.

Sťažovateľka tiež niekoľko ostatných rokov poukazuje na to, že podľa jej názoru na súde existuje osoba, ktorá v konaní cielene spôsobuje prietahy a rôzne omyly, ako založenie kľúčového podania do iného spisu práve na to obdobie, keď sa prešetruje sťažnosť, falšovanie dokumentu o zaslaní zápisnice, manipulácia a skresľovanie zápisníc, zmatečné vykonávanie dôkazov s cieľom nezistiť skutkový stav.

Sťažovateľka poukazuje tiež na skutočnosť, že súd odročil na žiadosť právnej zástupkyne odporcu sedem niekoľko mesiacov skoršie vytýčených termínov pojednávaní, zväčša pre kolíziu pojednávaní právnej zástupkyne odporcu, pričom táto výslovne žiadala vytýčiť neskorší termín pojednávania a súd jej vždy vyhovel. Taktiež päť vopred vytýčených pojednávaní bolo odročených na neskorší termín pre rodinné dôvody a PN sudkyne. Napríklad pre PN sudkyne bolo dňa 3. 10. 2014 zrušené pojednávanie, ktoré sa malo konať

dňa 6. 10. 2014. Nový termín pojednávania vytýčený nebol. Vypočítaný prietah len z týchto spolu dvanástich odročených pojednávaní je viac ako 18 mesiacov.

Stážovateľka opakovane žiadala okresný súd o zistenie skutkového stavu a o rozhodnutie vo veci, poukazujúc aj na negatívny vplyv dĺžky konania na vzťahy v rodine. Podala spolu 12 sťažností predsedovi OS KE II a 9 žiadostí o prešetrenie vybavenia sťažností predsedovi Krajského súdu v Košiciach, dokonca požiadala o pomoc aj Ministerstvo Spravodlivosti SR.

Predseda OS KE II a predseda Krajského súdu v Košiciach síce priznali v konaní určité organizačné a komunikačné nedostatky v práci súdu, ako aj pochybenia pracovníkov súdu, avšak podľa názoru sťažovateľky sa cielene vyhli vyjadreniu k samotnej podstate, a to k skutočnosti, že konanie trvá neprimerane dlho a na prietahy v konaní ako takom. A to napriek skutočnosti, že v zmysle § 42 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch je to práve predseda súdu, ktorý má dohliadať na činnosť sudcov z hľadiska bezprietahovosti, a to aj z úradnej povinnosti, nielen na podnet.

Predseda Krajského súdu v Košiciach v odpovedi Spr/147 zo dňa 14. 8. 2014 dal za pravdu sťažovateľke, že jej sťažnosť z 27. 6. 2012 nebola riadne vybavená v časti nedostatkov a doručovania zápisníc, zároveň sťažovateľke vrátil poplatok. Predseda Okresného súdu v Košiciach následne v odpovedi Spr V 639/2012 zo dňa 7. 11. 2012 oznámil sťažovateľke, že zákonná sudkyňa bola upozornená na dlhý časový úsek medzi pojednávaním a zaslaním zápisnice a nutnosť postupovať v obdobných veciach bez zbytočného odkladu.

Predseda Krajského súdu v Košiciach v odpovedi Spr/239/12 zo dňa 14. 8. 2014 dal za pravdu sťažovateľke, že jej sťažnosť z 22. 10. 2012 nebola riadne vybavená v časti namietaných prietahov v konaní a zároveň sťažovateľke vrátil poplatok.

Predseda Okresného súdu v Košiciach v odpovedi Spr. 51/2013 zo dňa 22. 03. 2013 sa ospravedlnil za chybu asistentky, ktorá zápisnicu doručovala právnej zástupkyňi, ktorá sťažovateľku už v tom čase nezastupovala.

Predseda Okresného súdu v Košiciach v odpovedi Spr. 102/2013 zo dňa 14. 6. 2013 potvrdil, že podanie sťažovateľky bolo skutočne omylom založené do iného spisu, ale podľa neho k žiadnym prietahom v konaní nedošlo, lebo bol určený termín pojednávania.

Založenie sťažovateľkinho podania do iného spisu potvrdil aj predseda Krajského súdu v Košiciach v odpovedi 152/2013 z 9. 9. 2013.

Predseda Okresného súdu v Košiciach v odpovedi Spr. 122/2013 zo dňa 31. 07. 2013 síce uviedol, že je pravdou, že spis nebol predložený napriek objednaníu sa sťažovateľky na nazretie, a to z dôvodu nesprávnej a nedôslednej organizačnej komunikácie zamestnancov súdu, ale priefahy podľa neho nevznikli. Predseda Krajského súdu v Košiciach v odpovedi Spr/177/2013 zo dňa 7. 10. 2013 konštatoval, že sťažovateľke bolo oznámené, že pochybením v organizačnej komunikácii zamestnancov súdu nedôvodné nebol predložený spis informačnej kancelárii.

Sťažovateľka využila právne prostriedky nápravy priznané jej podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a to spolu dvanástimi sťažnosťami na priefahy a nečinnosť v konaní sp. zn. 41 C/173/2007, ako aj podaniami žiadajúcimi zistovanie skutkového stavu a súčinnosť pri vykonávaní dokazovania.

Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že sťažovateľka vyčerpala všetky prostriedky nápravy pred podaním sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky, avšak k zjednaniu nápravy nedošlo.“

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľka namieta doterajší postup okresného súdu. Podľa jej názoru daná vec nie je skutkovo a právne zložitá, ona sama svojím správaním nezapríčinila vzniknuté priefahy v napadnutom konaní, a preto zastáva názor, že okresný súd nepostupoval v tomto konaní dostatočne efektívne, keďže jeho postup ani po viac ako siedmich rokoch nevedol k odstráneniu stavu jej právnej neistoty. Sťažovateľka konkrétne uvádza, že okresný súd v priebehu napadnutého konania síce vykonal 14 pojednávanií, avšak väčšina z nich bola formálna a neefektívna, pretože nijako neprispeli k zisteniu skutkového stavu veci. Okresný súd toleroval neplnenie si povinností odporcu, vyhovel všetkým žiadostiam jeho právnej zástupkyne a odročil sedem skôr nariadených pojednávanií bez toho, aby skúmal opodstatnenosť týchto žiadostí v zmysle § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), neberúc do úvahy nesúhlas a námietky

sťažovateľky. Okresný súd tiež odročil päť skôr nariadených pojednávanií pre práceneschopnosť a rodinné dôvody samotnej sudkyne.

Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu Košice II, pod sp. zn. 41 C/173/2007.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Košice II, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C/173/2007 konal bez zbytočných prietahov v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie v sume 7.000 €. Okresnému súdu Košice II ukladá povinnosť vyplatiť sťažovateľke finančné zadostučinenie a uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 292,08 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, pričom trovy je povinný poukázať na účet právneho zástupcu sťažovateľky – JUDr. Frederiky Birkovej, vedený vo [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]“

Ústavný súd sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 829/2014-11 z 26. novembra 2014 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 829/2014-18 z 19. decembra 2014 ústavný súd doručil predsedovi okresného súdu uznesenie č. k. II. ÚS 829/2014-11 z 26. novembra 2014, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky, a vyzval ho,

aby sa k sťažnosti písomne vyjadril a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení č. 1 SprV 888/2014 z 8. januára 2015 (doručenom ústavnému súdu 9. januára 2015) uvádza toto:

„Po oboznámení sa s obsahom predmetnej sťažnosti, ako aj napadnutým spisom, v ktorom sú namietané prietahy v konaní, Vám predkladám nasledujúce stanovisko vrátane prehľadu procesných úkonov v danej veci vykonaných:

- návrh o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol sťažovateľkou na tunajšom súde podaný dňa 13. 12. 2007 a pridelený do súdneho oddelenia sudkyne

- dňa 17. 12. 2007 dala zákonná sudkyňa pokyn na vypracovanie uznesenia na odstránenie vád podania s poučením, ako treba toto odstránenie vád vykonať.

- uznesenie bolo sťažovateľke doručené 5. 3. 2008 a sťažovateľka naňho reagovala podaním, doručeným dňa 20. 3. 2008.

- dňa 26. 3. 2008 boli účastníkom zasielané uznesenia a žalovanému bol zaslaný návrh na vyjadrenie v lehote 15 dní od doručenia výzvy.

- dňa 7. 5. 2008 bolo určené pojednávanie na deň 18. 6. 2008.

- dňa 26. 5. 2008 požiadala právna zástupkyňa žalovaného o odročenie pojednávania z rodinných dôvodov, i zároveň ospravedlnila aj neúčast' žalovaného na vytýčenom pojednávaní.

- na základe uvedenej žiadosti bolo pojednávanie odročené na deň 17. 9. 2008. Zo zápisnice z pojednávania z uvedeného dňa vyplýva, že pred začatím pojednávania požiadali právni zástupcovia účastníkov konania o odročenie pojednávania z dôvodu mimosúdnej dohody. Na ich žiadosť bolo pojednávanie odročené na 5. 11. 2008. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

- dňa 5. 11. 2008 podal brat sťažovateľky sťažnosť na nevhodné správanie zákonnej sudkyne, v dôsledku čoho zákonná sudkyňa predložila spis dňa 10. 11. 2008 predsedovi súdu s návrhom na svoje vylúčenie z prejednávania predmetnej veci.

- dňa 12. 11. 2008 predložil predseda súdu spis Krajskému súdu v Košiciach v súlade s ust. § 15 ods. 1 veta štvrtá O. s. p.

- z odvolacieho súdu bol spis vrátený nášmu súdu dňa 12. 12. 2008 s rozhodnutím o nevyklúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

- uznesením zo dňa 22. 1. 2009 bol v konaní ustanovený znalec z odboru stavebníctva a boli vyžiadané ďalšie správy.

- dňa 27. 1. 2009 namietala sťažovateľka zaujatosť zákonnej sudkyne, ktorá v dôsledku toho opätovne predložila spis predsedovi súdu a ten opakovane dňa 3. 2. 2009 Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený 5.3. 2009 s rozhodnutím o vylúčení zákonnej sudkyne [REDACTED] z konania.

- dňa 12. 2. 2009 podal žalovaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 11. 3. 2009.

- proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho návrhu, sa žalovaný 31. 3. 2009 odvolal. Súdny poplatok za odvolanie zaplatil na základe výzvy súdu dňa 6. 4. 2009.

- dňa 22. 4. 2009 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 14. 5. 2009, kedy bol vrátený s potvrdzujúcim uznesením.

- dňa 16. 9. 2009 bolo určené pojednávanie na deň 26. 10. 2009.

- na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného bolo pojednávanie odročené na deň 3. 12. 2009 a následne na 10. 12. 2009.

- pojednávanie dňa 10. 12. 2009 sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

- dňa 22. 2. 2010 bol spis odoslaný ustanovenému znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku.

- znalecký posudok bol súdu doručený 13. 4. 2010 a 16. 4. 2010 doručovaný na vyjadrenie v lehote 10 dní účastníkom konania prostredníctvom ich právnych zástupcov.

- stanoviská účastníkov konania boli súdu doručené 23. 4. 2010 a 5. 5. 2010.

- dňa 10. 5. 2010 predložil žalovaný súdu list, adresovaný sťažovateľke, týkajúci sa návrhu na mimosúdne riešenie sporu, -dňa 4. 6. 2010 bolo rozhodnuté o znalečnom.
- dňa 16. 9. 2010 bolo vytýčené pojednávanie na deň 25. 10. 2010.
- dňa 12. 10. 2010 požiadala právna zástupkyňa žalovaného o odročenie pojednávania, určeného na deň 25. 10. 2010. Zároveň ospravedlnila neúčast žalovaného, ktorý nesúhlasil so substitučným zastúpením na pojednávaní. Z uvedeného dôvodu bolo pojednávanie odročené na deň 22. 11. 2010.
- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom písomného vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľky ohľadom finančných prostriedkov patriacich do BSM s uvedením jednotlivých účtov, zostatkov a spôsobov vyporiadania.
- vyjadrenie sťažovateľky bolo súdu doručené dňa 30. 12. 2010.
- v dňoch 13. 1. 2011, 20. 1. 2011 a 3. 3. 2011 doplnil do spisu svoje vyjadrenia žalovaný.
- dňa 14. 3. 2011 bol určený termín pojednávania na deň 11. 4. 2011.
- na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného bolo pojednávanie odročené na 13. 6. 2011, kedy sa uskutočnilo.
- termín ďalšieho pojednávania bol určený na deň 26. 9. 2011, ktoré bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na deň 27. 10. 2011 a následne z rodinných dôvodov sudkyne na deň 5. 12. 2011.
- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 13. 2. 2012.
- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo dňa 16. 4. 2012.
- dňa 17. 9. 2012 bolo vytýčené pojednávanie na deň 12. 11. 2012.
- ďalšie pojednávanie, určené na deň 4. 2. 2013, bolo odročené na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného s odôvodnením, že žalovaný bude dňa 5. 2. 2013 mimo územia Slovenska.
- na základe tejto žiadosti bolo pojednávanie odročené na deň 18. 2. 2013 a po jeho uskutočnení odročené na 22. 4. 2013.
- z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bol termín uvedeného pojednávania zrušený a v júli 2013 bolo určené ďalšie pojednávanie na deň 23. 9. 2013.

- v deň pojednávania predložila sťažovateľka písomnú námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito.

- dňa 7.10.2013 predložila zákonná sudkyňa spis so vznesenou námietkou zaujatosti Krajskému súdu v Košiciach spolu so svojim vyjadrením k tejto námietke.

- z Krajského súdu v Košiciach bol spis vrátený dňa 25. 11. 2013 s rozhodnutím o nevyhlúčení zákonnej sudkyne z pojednávania a rozhodovania veci.

- v januári 2014 bolo určené pojednávanie na deň 7. 4. 2014, ktoré sa uskutočnilo.

- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 16. 6. 2014 a bolo odročené na deň 6. 10. 2014.

- termín pojednávania, určeného na 6. 10. 2014, bol zrušený pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne a v novembri 2014 bol vytýčený termín pojednávania na deň 19. 1. 2015.

- dňa 24. 11. 2014 požiadala právna zástupkyňa žalovaného o odročenie pojednávania, určeného na 19. 1. 2015 z dôvodu kolízie termínov skôr vytýčených pojednávaní, preto dňa 16. 12. 2014 bolo pojednávanie odročené na deň 16. 2. 2015.

Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov je možné konštatovať, že dané konanie nevykazovalo v žiadnej svojej fáze dlhodobé obdobia nečinnosti. Pojednávania boli vytyčované v primeraných časových lehotách a ak dochádzalo k ich odročovaniu, dialo sa tak stále z objektívnych dôvodov.

Dĺžka predmetného konania je ovplyvnená predovšetkým tou skutočnosťou, že účastníci neustále počas celého trvania sporu predkladajú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, čo vyplýva z obsahu spisu (napríklad návrh sťažovateľky zo dňa 24. 9. 2012 na začatie vykonania dokazovania a doloženie nových zistení, návrh sťažovateľky zo dňa 12. 3. 2013 na vykonanie kompletného dôkazu vo veci podielových listov TAM, návrh sťažovateľky zo dňa 6. 8. 2014 na vykonanie dokazovania za účelom zistenia čiastky získanej predajom garzónky, ktorá je súčasťou BSM), ako aj opakovaným predkladaním svojich vyjadrení, návrhov a listín, s ktorými sa súd musí oboznamovať (celý spisový materiál obsahuje k dnešnému dňu 1080 strán).

Vzhľadom na nevyhnutnosť rozsiahleho dokazovania možno spor hodnotiť ako skutkovo náročný, pričom mnohé z dôkazov boli navrhované až so značným časovým odstupom po podaní návrhu, preto ich vykonanie nebolo možné v skoršom období trvania sporu.“

Ústavný súd prípisom č. k. II. ÚS 829/2014-24 z 9. januára 2015 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie okresného súdu č. 1 SprV 888/2014 z 8. januára 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 27. januára 2015 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že nesúhlasí s jeho tvrdením, priebežnom predkladaní ďalších návrhov na doplnenie dokazovania z jej strany, keďže sťažovateľka v priebehu namietaného konania svojimi podaniami iba zosumarizovala tie dôkazné prostriedky, ktoré súdom vykonané neboli a na vykonaní ktorých trvá, čo podľa jej názoru nemohlo ovplyvniť dĺžku namietaného konania.

Právna zástupkyňa sťažovateľky ďalej poukázala na to, že vec nie je skutkovo náročná, a preto je podľa jej názoru preukázané, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy a dohovoru. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv, ústavný súd nepovažuje ústne pojednávanie ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02,

IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode ich manželstva. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. V súvislosti s posudzovaním faktickej zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka namietaného konania je nezanedbateľne ovplyvnená najmä potrebou vykonania dokazovania na zistenie rozsahu vecí patriacich do zaniknutého BSM účastníkov konania a ustálenia ich hodnoty, ako aj oboznámením a vysporiadaním sa s priebežne podávanými návrhmi účastníkov konania na jeho doplnenie, resp. s ich podaniami, ktorými reagujú na vzájomné skutkové a právne tvrdenia, a s tým súvisiacim priebežným prehodnocovaním možných meniacich sa okolností rozhodujúcich pre ustálenie skutkového deja. Pre rozhodnutie v merite veci je tiež potrebné vypočuť svedkov a zistiť skutkové otázky, ktoré vyžadujú odborné znalosti, a tým aj vykonanie znaleckého dokazovania, čo bezpochyby zvyšuje skutkovú náročnosť veci. Stupeň skutkovej zložitosti veci zvyšuje aj rozsah spisového materiálu, ktorý má viac než 1 000 strán. Napriek už uvedenému tieto okolnosti nie sú v okolnostiach danej veci spôsobilé vysvetliť celkovú dĺžku namietaného konania.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Ústavný súd pri hodnotení ďalšieho kritéria, správania sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania, vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

Zo správania sťažovateľky v preskúvanom konaní nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by významne ovplyvnili jeho doterajšiu dĺžku. Sťažovateľke preto nie je možné pričítať podiel na stave veci, v akom sa vec nachádza v čase rozhodovania ústavného súdu o jej sťažnosti.

Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd prihliadol aj na aktívny prístup sťažovateľky, keď predsedovi okresného súdu postupom podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) opakovane signalizovala existenciu zbytočných prieťahov v postupe okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka tak, využívajúc aj iné prostriedky spôsobilé aspoň čiastočne minimalizovať zbytočné prieťahy v postupe okresného súdu, mala snahu aj takto ovplyvniť a tým skrátiť celkovú dĺžku namietaného konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 41 C 173/2007 ústavný súd zistil, že doterajší postup okresného súdu v priebehu napadnutého konania je poznamenaný niekoľkými obdobiami jeho nečinnosti (obdobie január 2011 až jún 2011, jún 2011 až december 2011, apríl 2012 až november 2012, február 2013 až september 2013, september 2013 až apríl 2014, jún 2014 až február 2015), ktoré sú v rozpore s ústavnou požiadavkou prerokovania veci bez zbytočných prieťahov, pretože okresný súd v týchto obdobiach nevykonával žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky.

Ústavný súd tiež zistil, že konanie na okresnom súde je ako celok poznačené aj neefektívnosťou a nesústredenosťou, keď okresný súd, s výnimkou už uvedených období, síce nariaďoval pojednávania v primeraných časových obdobiach, ale tieto boli prevažne odročované bez podstatného posunu v zisťovaní skutkového stavu.

Za súčasť neefektívneho postupu okresného súdu považuje ústavný súd aj jeho nedostatočný dôraz na využívanie všetkých procesných nástrojov zabezpečenia procesnej disciplíny najmä tretích osôb, ktorých účasť na nariadených pojednávaniach považoval za potrebnú. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že správanie účastníkov konania alebo tretích osôb nemožno samo osebe pričítať na farchu vec prerokúvajúceho súdu, avšak uvedené ho nezbaňuje povinnosti zabezpečiť plynulé a včasné prerokovanie veci a dbať na to, aby prípadné prieťahy na strane týchto subjektov neviedli k porušeniu práv ostatných účastníkov konania.

Z pripojeného súdneho spisu okresného súdu a z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd ďalej zistil, že v priebehu namietaného konania právna zástupkyňa odporcu z rôznych dôvodov ospravedlnila svoju a odporcovu neúčasť na nariadených pojednávaniach a zároveň požiadala o odročenie pojednávania nariadených na 18. jún 2008, 26. október 2009, 25. október 2010, 11. apríl 2011, 4. február 2013 a 19. január 2015, v dôsledku čoho okresný súd tieto pojednávania odročil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na § 119

ods. 1 OSP, podľa ktorého pojednávanie možno odročiť len z dôležitých dôvodov, a hodnotí ako neefektívny postup okresného súdu, ktorý bez náležitého posúdenia vyhovel všetkým žiadostiam právnej zástupkyne odporcu o odročenie pojednávania, v dôsledku čoho nepochybne došlo k spomaleniu a predĺženiu doterajšieho priebehu namietaného konania.

Na vrub nesústredenej činnosti okresného súdu možno čiastočne pripísať aj jeho postup pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania, keď znalecký posudok mu bol doručený po roku a troch mesiacoch od jeho nariadenia.

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej, právnej a procesnej náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu okresného súdu poznamenaného neefektívnou činnosťou a viacerými obdobiami jeho dlhodobej nečinnosti, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu namietaného konania a jeho celkovú dĺžku, ako aj skutočnosť, že konanie nie je ani po viac ako siedmich rokoch právoplatne skončené, dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v namietanom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené a vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončená, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka domáhajúca sa vybavenia svojej záležitosti nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľka sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľkou označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €. Tento návrh odôvodňuje s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu, prihliadol na ničím neodôvodnené obdobia nečinnosti okresného súdu, ako aj na charakter jeho neefektívnej činnosti v skúmanom období, predmet sporu, jeho skutkovú a právnu zložitosť, ako aj jeho význam pre sťažovateľku a správanie sťažovateľky v posudzovanom období.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 3 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2013, ktorá bola 804 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2014. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 134 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 8,04 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 284,08 € (bod 4 výroku tohto nálezu). Za tretí úkon právnej služby (stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu) ústavný súd úhradu nepriznal, pretože neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2015